

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора Тадеєвої Марії Іванівни
на дисертацію Преснер Руслани Борисівни
«Організаційно-педагогічні умови навчання
іноземних мов дорослих в системі післядипломної
освіти (кінець XX – початок XXI століття)»
подану до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Безперервне навчання та вивчення іноземних мов впродовж останніх років є важливим компонентом освітньої політики країн Європейського Союзу та США. Термін «безперервна іншомовна освіта» («Long Life Foreign Language Learning») включає різні рівні іншомовної освіти, починаючи від ранньої іншомовної освіти і закінчуючи іншомовною освітою дорослих. Бурхливий розвиток іншомовної освіти дорослих характеризується як одна із важливих тенденцій модернізації навчання іноземних мов не тільки в зарубіжних країнах, а й в Україні.

Соціально-економічні трансформації у сучасному світі зумовлюють необхідність перепідготовки фахівців, здобуття ними нових знань, умінь і навичок, які відповідали б сучасним вимогам до оволодіння іноземних мов. В країнах Європи та інших зарубіжних країнах зростає кількість населення пенсійного віку, яке прагне розширити коло своїх інтересів не тільки у професійній сфері, а й в сферах соціальної комунікації, включаючи туризм, міжкультурне спілкування, а також в деяких випадках отримання нових знань, умінь і навичок, не пов'язаних із професійною діяльністю. Відтак, особи цієї вікової категорії нерідко навчаються у популярних університетах третього віку, де вони здобувають нові знання і освоюють нові сфери професійної діяльності. В сучасному світі неможливо бути професіоналом в будь-якій сфері діяльності без кваліфікованого володіння іноземними мовами, тому проблема підготовки й перепідготовки фахівців з іноземних мов як ніколи на часі.

Важливість іншомовної освіти дорослих пояснює той факт, що в сучасній науковій літературі з'явилося багато досліджень з філософії освіти дорослих, історії її виникнення, а також з лінгводидактики та іншомовної освіти дорослих. Особлива увага на сучасному етапі приділяється аналізу форм і методів іншомовної освіти, особливо актуальною її ланкою є дослідження процесу навчання та перепідготовки дорослих щодо вивчення іноземних мов у процесі безперервної іншомовної освіти.

Проблеми освіти дорослих знайшли відображення в сучасних працях українських педагогів, які досліджували питання методології освіти дорослих (С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, А. Кузьмінський, Н. Ничкало, Т. Десятов, Л. Пуховська, А. Сбруєва), організаційні питання освіти дорослих (О. Сухомлинська, Л. Вовк, П. Горностаєв, Є. Огарьов, Н. Побірченко). Тенденціям розвитку освіти дорослих в зарубіжних країнах присвячено низку праць таких українських дослідників, як С. Коваленко, М. Борисова, І. Сагун, В. Давидова, А. Гончарук та інші. Проблемою навчання іноземних мов дорослого населення займалися такі зарубіжні науковці: М. Канінгем Флорез, М. Бурт, М. Шлепегрел, Д. Ужпалієне та ін. Варто зазначити також, що розробленням методичних засад іншомовної освіти дорослих, включаючи їх перепідготовку, займалася низка зарубіжних дослідників (Дж. Свейлз, Т. Хатчінсон, Т. Дадлі-Еванс, Е. Джендрик, Г. Вісневску та ін.).

З огляду на вище зазначене стверджуємо, що дисертаційна робота Преснер Руслани Борисівни «Організаційно-педагогічні умови навчання іноземних мов дорослих в системі післядипломної освіти (кінець XX – початок XXI століття)», виконана на безперечно актуальну тематику, оскільки, незважаючи на істотне зростання кількості наукових праць в галузі освіти дорослих, питання дослідження іншомовної освіти дорослих, особливо організаційно-педагогічні аспекти навчання іноземних мов у системі післядипломної освіти на сучасному етапі, не було предметом системного вивчення або окремого детального аналізу.

Дослідження зазначеної проблеми є актуальним і з тієї причини, що на сьогодні в історико-педагогічній науці України не проведено достатнього аналізу організаційних аспектів перепідготовки дорослих в галузі іноземних мов.

У контексті сформульованих завдань, які відповідають меті дисертаційної роботи, виконана робота є самостійним і завершеним дослідженням, результати якого апробовано під час роботи низки Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференцій і впроваджено в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації України.

Результати дослідження знайшли відображення у 10 одноосібних публікаціях автора; з них 5 статей надруковано у фахових виданнях України, 2 – у виданнях, що входять до наукометричних баз даних, 2 – у закордонних виданнях, 1 – у збірнику матеріалів конференції. Зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації. Також у роботі витримано всі формальні вимоги щодо оформлення кандидатських дисертацій у відповідності до чинних нормативних правил МОН України.

Претендує на абсолютну новизну той факт, що дисертанткою комплексно і системно проаналізовано та виокремлено організаційно-педагогічні умови навчання іноземних мов дорослих в системі післядипломної освіти (кінець XX – початок XXI століття); схарактеризовано провідні форми (формальна, неформальна, інформальна) іншомовної освіти дорослих в Україні в досліджуваний період та сконструйовано моделі цієї форми освіти (корпоративна, спеціалізована, віртуальна, змішана) на теренах України та зарубіжжя; уточнено педагогічний інструментарій іншомовної освіти дорослих в період, що охоплює 1991-2016 рр.

Дисертаційна робота має важливе практичне значення оскільки її матеріали є цінними для удосконалення змісту підготовки вчителів в сучасних педагогічних університетах, а також в інститутах післядипломної

освіти, під час читання курсів з історії педагогіки, порівняльної педагогіки, андрагогіки та лінгводидактики.

Логічним і безперечно вагомим доповненням висвітлення матеріалів дисертації є додатки, у яких авторка розмістила важливий матеріал, проаналізований у процесі написання роботи.

Дисертаційна робота Преснер Руслани Борисівни «Організаційно-педагогічні умови навчання іноземних мов дорослих в системі післядипломної освіти (кінець XX – початок XXI століття)» є цінним для педагогічної науки, самостійним і завершеним дослідженням, що містить науково обгрунтовані, теоретичні та практичні результати щодо виокремлення організаційно-педагогічних умов процесу навчання іноземних мов дорослих у закладах післядипломної освіти в нашій країні.

В цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Преснер Р.Б., як в теоретичному, так і в практичному аспектах слід зазначити, що на наш погляд, вона містить певні недоліки та дискусійні моменти:

1. Вважаємо доцільним проаналізувати наукові праці зарубіжних педагогів-дослідників в галузі іншомовної освіти дорослих, які здійснили вагомий внесок у розвиток досліджуваної сфери та були її фундаторами. Це додало б ще більшої переконливості у вирішенні досліджуваної проблеми.

2. В останньому параграфі дисертації авторка наголошує на важливості впровадження в Україні прогресивних підходів та методик до організації іншомовної освіти дорослих у процесі їх перепідготовки, які застосовуються в Європейських країнах. Однак, у роботі детально не схарактеризовано механізми їх реалізації в іншомовній освіті України.

3. Аналізуючи форми і методи, які використовуються у процесі роботи інститутів післядипломної освіти під час навчання дорослих іноземних мов у нашій країні на сучасному етапі, варто було б здійснити їх порівняльний аналіз з аналогічної підготовки у сусідніх з нами Європейських країнах.

4. На нашу думку, в другому розділі дисертації варто було б подати порівняльний аналіз змістових аспектів навчального плану іншомовної освіти

дорослих в закладах педагогічної післядипломної освіти України і для прикладу Польщі або іншої Європейської країни, що значно підсилило б методологічний аспект і практичну значущість роботи.

5. У дисертації прізвища зарубіжних авторів в одному випадку подано українською та іноземними мовами, а в інших – лише українською мовою (с. 5; 40; 142; 163), при цьому переклад зарубіжних прізвищ не завжди здійснено з використанням правил транслітерації.

6. Крім того, у роботі трапляються певні граматичні та стилістичні огріхи (с. 101; 103; 119).

Однак, висловлені зауваження та побажання не зменшують загальної позитивної оцінки теоретично-практичної значущості проведеного дослідження.

Загальний висновок: дисертація Преснер Руслани Борисівни «Організаційно-педагогічні умови навчання іноземних мов дорослих в системі післядипломної освіти (кінець XX – початок XXI століття)» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення.

Основні результати дослідження знайшли відображення у 10 одноосібних публікаціях автора; з них 5 статей вміщено у фахових виданнях України, 2 – у виданнях, що входять до наукометричних баз даних, 2 – у закордонних виданнях, 1 – у збірнику матеріалів конференції.

Виклад матеріалу дослідження характеризується логічною послідовністю, науковою обґрунтованістю положень. Автореферат дисертації підготовлено відповідно до чинних вимог, а його зміст відображає структуру, основні положення та висновки дисертаційної роботи.

Вважаємо, що дисертаційна робота Преснер Руслани Борисівни, її актуальність, зміст, обсяг та наукова новизна, теоретична та практична значущість, обґрунтованість наукових положень, вірогідність висновків, використані методи дослідження, якість оформлення і повнота викладу матеріалу відповідають чинним вимогам МОН України щодо «Порядку

присудження наукових ступенів». Висвітлені в роботі теоретичні положення і отримані результати можна кваліфікувати як вагомий внесок у розвиток загальної педагогіки та історії педагогіки. Отже, Преснер Руслана Борисівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Національного університету водного
господарства та природокористування
(м. Рівне)

М.І. Тадеєва

